

Рівненський державний гуманітарний університет
Наукова бібліотека
Кафедра бібліотекознавства і бібліографії

***Бібліотека вищого
навчального закладу в
контексті сучасності***

(Збірник матеріалів
науково-практичної конференції
28 серпня 2008р)

Рівне 2008р.

УДК 027.7
ББК 78.34(4Укр)
Б 59

Бібліотека вищого навчального закладу в контексті сучасності:
збірник матеріалів науково-практичної конференції, 28 серпня 2008 р. /
ред. С.Н.Грипич, Г.П.Семенюк. – Рівне: РДГУ, 2008. – 62с.

Відповідальний за випуск:

Грипич С.Н. –
директор наукової бібліотеки
РДГУ

Комп'ютерна верстка:

Дзінько В.О. –
інженер-програміст

Рецензенти:

Ясьмо В.Д. –
кандидат педагогічних наук,
професор РДГУ

Ярошук В.П. –
директор Рівненської
державної обласної наукової
бібліотеки, кандидат
історичних наук

Збірник складений на основі матеріалів наукової конференції, проведеної науковою бібліотекою за участю кафедри бібліотекознавства і бібліографії РДГУ. До нього увійшли тексти доповідей, у яких детально розглядається діяльність університетської бібліотеки в контексті сучасності та перспектив її подальшого розвитку.

Затверджено науково-методичною радою бібліотеки РДГУ
Протокол № 8 від 18 вересня 2008р.
Рекомендовано до друку науково-методичною радою РДГУ
Протокол №2 від 12 листопада 2008р.

©Наукова бібліотека РДГУ
Рівне, вул. Остафова, 31

Бібліотека живе і розвивається завдяки зусиллям та самовідданих праці колективу, підтримці ректорату, плідній співпраці з усіма підрозділами університету.

ЛІТЕРАТУРА.

1. Грабар Н. Роль бібліотеки у формуванні розвитку самоорганізації студентства / Н. Грабар // Бібліотечний форум України. – 2008. - №2. – С.25-27.
2. Давидова І. Трансформаційні та інноваційні зміни у бібліотечній сфері діяльності: теоретико-методологічні проблеми співвідношення / І. Давидова // Вісник книжкової палати. – 2008. - №7. – С.20-23.
3. Макєєва І. Модель спеціаліста бібліотеки вищого навчального закладу / І.Макєєва // Бібліотечний вісник. – 2008. - №3. – С.22-27.
4. Шкира О. Бібліотека університету і реалії часу / О. Шкира // Вища школа. – 2007. - №3. – С.80-84.
5. Шрайберг Я. Роль бібліотек у забезпеченні доступу до інформації та знань в інформаційному віці / Я. Шрайберг // Вища школа. – 2007. - №3. – С.65-79; 2007. - №4. – С.60-65.

УДК 025.12+004.91

С. М. ПОЛІЩУК

*заступник директора
наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету*

ФОРМУВАННЯ ЯКІСНОЇ РЕСУРСНОЇ БАЗИ ДЛЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТИ (ДОКУМЕНТНІ І ЕЛЕКТРОННІ ФОНДИ).

***Резюме.** У статті зосереджено увагу на принципі формування бібліотечних фондів. Розглядаються проблеми і джерела комплектування у науковій бібліотеці РДГУ.*

***Ключові слова:** формування фондів, ресурсна база, електронні підручники, навчальні посібники.*

Важливою ознакою останніх років стало реформування системи підготовки висококваліфікованих фахівців. Тому розвиток вищої освіти в Україні має здійснюватись через підвищення її якості, збереження традицій та інтеграцію у світову систему освіти,

формування у студентів прагнення до оволодіння сукупністю знань, умінь і навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності.

Активне включення університетської бібліотеки, як структурного підрозділу вищого навчального закладу, в процес самостійної роботи студентів зумовлює трансформацію її соціальних функцій відповідно до змін у зовнішньому середовищі.

В умовах сучасного навчального закладу збільшується навантаження на бібліотеку, значно зростає її роль у навчальному процесі, вдосконалюється бібліотечно-інформаційне забезпечення самостійної роботи студентів як одного з основних засобів оволодіння студентом навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Традиційна мета бібліотеки – відібрати, отримати, організувати, зберегти інформацію, а також забезпечити доступ до інформації. Місія університетської бібліотеки – забезпечити інформаційні вимоги своїх студентів, магістрів, аспірантів, викладачів.

Відомості про забезпеченість навчального процесу навчальною та навчально-методичною літературою є одним із важливих показників при оцінці діяльності в навчальних закладах, якісно оцінюються, перш за все, по навчальним планам та програмам дисциплін, практик, підсумкових атестацій, а їх інформаційно-методичне забезпечення – по наявності та достатності навчальної літератури, навчально-методичних розробок, програмно-інформаційних джерел. Показник книгозабезпеченості входить в число обов'язкових показників, на основі аналізу яких відбувається прийняття рішень при ліцензуванні, атестації, державної акредитації навчального закладу.

Тому завдання по формуванню ресурсної бази для інформаційного забезпечення освіти є однією з основних в роботі наукової бібліотеки РДГУ. Бібліотека проводить відбір документів у відповідності з курсами та програмами університету. Цю роботу неможливо виконати якісно без постійного співробітництва бібліотеки з викладачами кафедр, яких в університеті 50. Крім того, особлива увага приділяється видавництвам та книготорговим організаціям, тісні контакти з якими необхідні для отримання повної оперативної інформації про документи. Вони надсилають нам нові каталоги, темплани, прайс-листи.

Формування ресурсної бази – це широкоаспектна довготривала діяльність, що передбачає розв'язання великого кола проблем. На формування фондів серйозно впливають такі фактори, як інфляція та пов'язане з нею зростання цін на твори друку; недостатнє фінансування бібліотеки. До недавнього часу був ще один фактор – це

Закон України «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти», який стояв на заваді принципам комплектування, а саме: оперативності отримання документів, повноті придбання нових видань. З квітня 2008р. дія цього Закону не поширюється на придбання книг і періодичних видань для формування фондів бібліотеки.

Незважаючи на всі труднощі, у 2007р. наукова бібліотека РДГУ продовжувала комплектувати свої фонди новою літературою. Крім цього до бібліотеки надходило понад 300 назв українських і зарубіжних періодичних видань. Фонди нашої бібліотеки формувалися такими шляхами: придбання книг, періодичних видань, електронних ресурсів за рахунок позабюджетних коштів ; отримання соціально-значущих видань від Міністерства освіти і науки України; чисельні дарунки від авторів книг і різноманітних державних та громадських організацій, благодійних фондів; передачі до бібліотеки наукових праць викладачів РДГУ, які видавались редакційно-видавничим відділом університету; а також передачі до бібліотеки авторефератів дисертацій з наукового відділу університету; книгообмін між бібліотеками; література прийнята від читачів взамін загубленої.

При комплектуванні перевага надавалась нововведеним спеціальностям і дисциплінам, особливо україномовними виданнями.

На 1.01.2008р. фонд наукової бібліотеки РДГУ становив 515162 примірників, в т.ч. на українській мові – 195204 прим., що складає 37,8%.

Фонд учбової літератури становив 305636 примірників, в т.ч. українською мовою - 125867 примірників, що складає 41,2%.

Сьогодні нарівні з традиційними друкованими виданнями з'явилися електронні підручники, які повинні підвищити рівень і якість освіти. Відновлення політики комплектування фондів бібліотеки стало одним з основних напрямів діяльності бібліотеки. Бібліотеки навчальних закладів змогли належним чином оцінити можливості електронних підручників. Специфіка формування їх фонду пов'язана з багатопрімірничовою літературою. При обмеженнях у фінансуванні формування фонду досить обтяжливо, постійне підвищення цін на друковану літературу. Отже, необхідні альтернативні форми формування фонду для забезпечення навчального процесу. Виходом зі складної фінансової ситуації стали саме електронні аналоги книг. Надавати інформацію в електронному вигляді простіше – одним виданням одночасно можуть користуватись стільки людей, скільки комп'ютерів є в бібліотеці, а якщо текст подавати у відкритому доступі, то він буде доступний великій кількості користувачів. Отож,

вирішується питання про примірниковість видання та задоволення запиту якої завгодно кількості студентів.

Електронні видання є альтернативними формами комплектування фондів з метою забезпечення навчального процесу.

Між тим з'являються і нові проблеми. По-перше, це відсутність достатньої кількості необхідних електронних навчальних посібників. Більша частина з них являє собою відсканований текст друкованої книги. Між тим повноцінний електронний підручник повинен мати схеми, таблиці, діаграми, які б ілюстрували текст, розширену систему пошуку, термінологічний словник, практичні запитання та завдання, звуковий супровід. По-друге, у багатьох студентів вузу немає можливості повноцінного використання електронного підручника через відсутність комп'ютера. Третій аспект проблеми в тому, що користувач відчуває часто фізичні труднощі у сприйнятті матеріалу з монітора, особливо, якщо він змушений прочитати всю книгу.

Наукова бібліотека РДГУ отримує диски, дискети та інші електронні носії інформації. Джерелами поповнення фонду електронними підручниками та навчальними посібниками, словниками, програмами, навчально-методичними виданнями були книготоргова мережа, редакційно-видавничий відділ та кафедри університету. Сьогодні наукова бібліотека РДГУ не тільки зберігає документи, в тому числі електронні, але і сама створює електронні копії бібліографічних покажчиків, бази даних книг, статей.

Останнім часом багато говорять про значення електронних ресурсів в роботі бібліотек, але друковані документи, звичайно, не втратили свою роль. Вони актуальні для бібліотек будь-якого типу, особливо для університетської.

Друковані й електронні документи будуть і надалі ефективно співіснувати у фондах наукової бібліотеки РДГУ, створювати ресурсну базу. Це зможе розв'язати проблему доступності інформації для студента, магістранта, аспіранта, викладача нашого університету.

ЛІТЕРАТУРА

1. Васильченко Н.П. Принципы формирования библиотечных фондов / Н.П.Васильченко // Научные и технические библиотеки. - 2006. - №7. - С.20-29.
2. Вилегжаніна Т. Поточне комплектування – один із аспектів управління формуванням бібліотечного фонду / Т.Вилегжаніна // Бібліотечна планета. - 2007. - №4. - С.4-7.
3. Горовий В. Комплектування бібліотек у контексті впливу глобальних інформаційних процесів / В.Горовий // Наукові

праці Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського. – К., 2005. - Вип.14. - С.7-20.

4. Колкова Н.И. Электронные учебные издания как объект книгораспространения и формирования библиотечных фондов / Н.И.Колкова, Э.Н.Огнева // Научные и технические библиотеки. - 2006. - №3. - С.80-86.
5. Артемов Ю. Формирование электронных фондов документов в библиотеках / Ю.Артемов // Бібліотечний форум України.- 2007. - №4. - С.13-16.
6. Хахалева Н.И. Формирование библиотечного фонда в электронной среде: концептуальный подход / Н.И.Хахалева // Библиотековедение. - 2006. - №3. - С.38-41.
7. Шубников И.К. Использование библиотечного мониторинга прогнозирования комплектования фонда вузовской библиотеки / И.К.Шубников // Научные и технические библиотеки. - 2006. - №7. - С.29-38.

УДК 025.5:027.7+025.34:027.7

Ю.А.ГУЧ

*бібліограф наукової бібліотеки
Рівненського державного
гуманітарного університету,
аспірант Рівненського
державного гуманітарного
університету*

ДОВІДКОВО-ПОШУКОВИЙ АПАРАТ БІБЛІОТЕК ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ — ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЯКІСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ТА НАУКОВОГО ПРОЦЕСІВ

Резюме. В статті аналізується структура та використання довідково-пошукового апарату в бібліотеці РДГУ.

Ключові слова: довідково-пошуковий апарат, бібліотека РДГУ, довідково-бібліографічний фонд, каталоги, картотеки.

Довідково-пошуковий апарат (ДПА) — це сукупність традиційних і електронних довідкових і бібліографічних видань, бібліотечних каталогів і картотек, які використовуються при обслуговуванні читачів для пошуку необхідної інформації. Він